

במשנה שלנו, שלש מאות וארבעים חלונות הולף השמש, עולה ויורד בעדנים וזמנים.

והולף ומתחיל מחלון המזרח, מאותו החלון שנקרא נגה, והולף בעגול עד שמגיע לחלון שנקרא קרבוסא. אז הולף לסוף הצפון ששה חדשים, עד שמגיע לחלון שזוהר, והולף ששה חדשים להשלים שנה לתועלת הבריות, לעשות זריעה וקצירה.

זהו שפיתוב (בראשית ח) עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחם וקיץ וחרף. ובהשלמתו לצד הדרום, לפי ישוב הארץ, קציר וחם וקיץ. ובהשלמתו לסוף הצפון - זרע, קר וחרף. והכל לפי ישוב הארץ, כמו שאמרנו. ובגון הזה ממש, כמו שמשפטים בני אדם באור הרקיע הזה, אז כל צבאות השמים משפטים באור הרקיע שעל ראש החיות.

אמר רבי אבהו, מארת, למה חסר וי"ו? אמר לו, על מה שאמרנו בראשונה, שאין אורו שלם, שאין אורו רק מה שמקבל כחוט אחד אתר הפתל מן האור ההוא שלמעלה.

ובגדר זה לא נקרא אור שלם, ולא ראוי להקרא שלם אלא אותו האור שנקרא והאור עמו שורה. והוא שנגנו לצדיקים הוא אחד מששים אלפים ושבעים וחמשה חלקים מן האור ששורה עם הקדוש ברוך הוא, ואור השמש הוא אחד מששים אלפים ושבעים וחמשה חלקים מן האור הגנוז לצדיקים לעולם הבא. ועל כן לא נקרא אור שלם האור הזה של השמש, ולא ראוי להקרא.

לכני נשא. ותנא במתניתא דידן, תלת מאה וארבעין משקופין, אזיל שמשא, סליק ונחית בעידנין וזמנין.

ואזיל ושרי, ממשקופא דמזרח, מההוא משקופא דאתקרי נוגה, ואזיל בסגלגלותא, עד דמטא למשקופא דאתקרי קרבוסא. פדין אזיל לסייפי דצפון, שיתא ירחי, עד דמטא למשקופא דזהרא, ואזיל שיתא ירחי, לאשלמא שתא לתועלתא דברייתא, למעבד זרועא וחקצדא.

הרא הוא דכתיב, (בראשית ח כב) עד כל ימי הארץ זרע וקציר וקר וחום וקיץ וחרף. ובאשלמותיה לצד דרום, לפום ישובא דארעא, קציר. וחום. וקיץ. ובאשלמותיה לסייפי צפון זרע. קור. וחרף. וכלא לפום יישובא דארעא, פדקאמרן. ובהאי גוונא ממש, פמא דמשפמשין בני נשא להאי נהורא דהאי רקיעא, פדין כל חילי שמיא משפמשין לנהורא דרקיעא, דעל ריש חיותא.

אמר רבי אבהו, מארת, למה חסר וי"ו. אמר ליה, על מה דאמרן בקדמיתא, דלאו נהירותיה שלים. דלית נהירותיה פר מה דמקבל פחד חוטא בתר פותלא, מההוא נהירותא דלעילא.

ובגין דא לא אתקרי נהירותא שלימתא, ולא יאות לאתקרי שלימתא, אלא ההוא נהורא דאתקרי (דניאל ב כב) ונהורא עמיה שרא. והוא דאתגניז לצדיקיא, הוא חד משתיין אלפין ושבעין וחמש חולקין, מנהירותא דשרי עם קודשא בריך הוא. ונהירותא דשמשא הוא חד משתיין אלפין ושבעין וחמש חולקין, מנהירותא דגניז לצדיקיא לעלמא דאתי. ועל פדין לא אתקרי נהירותא שלימתא האי נהירותא דשמשא, ולא יאות לאתקרי.

נהירותא שלימתא האי נהירותא דשמשא, ולא יאות לאתקרי.

וּלְפִיכֹךְ אָמַר קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא תִקְשִׁי לְכוּ, דְּכַתִּיב מְאֹרֶת, וְלֹא שְׁלִים. דְּאֲנָא לֹא עֲבָדִית לִיה, אֶלָּא לְמָה דְּכַתִּיב, לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. לְשִׁמְשָׁא לְבָנֵי אַרְעָא, וְדִי לְכוּ לְבָנֵי אַרְעָא, לְבוֹצִינָא דָא לְשִׁמְשָׁא לְכוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה נְהוּרָא זַעֲרָא דָא, לֹא יְכַלִּין בְּנֵי נִשְׂאָא לְאַסְתַּפְלָא בֵּיה, נְהוּרִיתָא דְגִנְזֵי לְצַדִּיקָא עַל אַחַת פְּמָה וּכְמָה. אָמַר רַבִּי אַבְהוּ, וְכָל שְׁכֵן נְהִירוּתָא דְבוֹצִינָא דְשָׂרֵי קָמֵי מְלַפָּא עֵילָאָה.

אַתָּא לְנִשְׁקָא יְדִיה דְרַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר כְּעַן יִדְעֵנָא, דִּי בְּקוּשְׁטָא הָאִי מְאֹרֶת חֶסֶר, וְיָאוּת לֹו לְמַהוּי חֶסֶר יִתִּיר מֵהָאִי. אָמַר ווִי לְעֵלְמָא פֶּד תְּפוּק מְנִיָּה, דְּעַד יוֹמָא דָא שְׁאִילְנָא דָא, וְלֹא אֲשַׁפְחָנָא עֵיקְרָא דְמִילְתָּא, בַּר כְּעַן. הֵהוּא אֹרְחָא דְנִפְקַת בֵּיה, יְהֵא סִימְנָא (דף כ"ב) דְּבִרְכָה לִי, עַל דְּעָרְעִית לָךְ.

יְתִיב עֲמִיָּה תְּלַתִּין יוֹמִין, וְאוּלִּיף כָּל סַפְקָא וְקוּשְׁיָא דִּהְוָה לִיָּה, וְאוּלִּיף לִיָּה שְׁתִּין טַעֲמֵי בְּפִרְשֵׁתָא דְבְּרָאשִׁית. וְאַזַּל לְאוּרְחִיָּה. אֲשַׁבַּח לְרַבִּי חֲזִיָּא, אָמַר לִיָּה בְּמִטּוֹ מִינְךָ רַבִּי אַבְהוּ, דְּאָטְעוּם מֵהוּא מְתִיקָא דְדוּבְשָׂא, דְּאֲמָצִית מְגִזִּירַת קְדִישִׁין עֵילָאִין. אָמַר לִיָּה, תְּרַרְתָּא דְּאֲפִיקוּתָא, וְסוּבְתָא דְדוּבְשָׂא, לֹא מְתִישְׁבֵי כְּחָדָא. וְאַף עַל פִּי כֵּן אוּלִּיף לִיָּה.

בְּכַה ר' חֲזִיָּא וְאָמַר, נְדִירְנָא עֲלִי, דְּעַד דְּאוּלִּיף קָמֵי מְאֹרִיָּהוֹן דְּמִתְנִיתָא עֵילָאָה, לֹא אִיתִיב הָכָא. יְתִיב תְּמֵן תְּרִיסַר שְׁנִין, פֶּד אַתָּא קְאָרוּ לִיָּה ר' חֲזִיָּא רְבָה. אָמַר רַבִּי יַצְחָק, אֹר גְּנוּז לְצַדִּיקָא לְעֵתִיד לְבָא, הֵהוּא דִּהוּא גְּנוּז. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים כו יא) אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׂמַחָה.

וּלְפִיכֹךְ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא יִקְשֶׁה לְכֶם שְׁכַתוּב מְאֹרֶת וְלֹא שְׁלֵם, שְׁאֲנִי לֹא עָשִׂיתִי אוֹתוֹ, אֶלָּא לְמָה שְׁכַתוּב (בראשית א) לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, לְשִׁמְשׂ אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ, וְדִי לְכֶם לְבָנֵי הָאָרֶץ לְמֵאֹר הַזֶּה שִׁישְׁמֵשׂ אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה הָאֹר הַקָּטָן הַזֶּה לֹא יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְהַסְתַּפֵּל בּוֹ, הָאֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים עַל אַחַת פְּמָה וּכְמָה. אָמַר רַבִּי אַבְהוּ, וְכָל שְׁכֵן הָאֹר שֶׁל הַמֵּאֹר שְׂשׂוּרָה לְפָנֵי הַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן.

בַּא לְנִשְׁקָא אֶת יְדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, כְּעַת יִדְעִיתִי שְׁבָאָמַת הַמְּאֹרֶת הַזֶּה חֶסֶר, וְרֵאוּי לֹו לְהִיּוֹת חֶסֶר יוֹתֵר מִזֶּה. אָמַר, אוּי לְעוֹלָם כְּשִׁתְּצֵא מִמְּנוֹ, שְׂעַד הַיּוֹם הַזֶּה שְׂאֵלְתִי עַל זֶה, וְלֹא מְצֵאתִי אֶת עֶקֶר הַדְּבָר, רַק עֲכָשׁוּ. אוֹתָהּ הַדְּרָךְ שִׁיַּצְאָתָּ בֵּיה, תְּהִיָּה סִימְן שֶׁל בְּרַכָּה לִי עַל שְׁפָגְשִׁיתִי אוֹתְךָ. יֵשֵׁב עִמּוֹ שְׁלִשָּׁה יָמִים, וְלִמַּד כָּל סַפְקֵי וְקִשְׁיָא שְׁהִיּוּ לֹו, וְלִמַּד אוֹתוֹ שְׁשִׁים טַעֲמִים בְּפִרְשֵׁת בְּרָאשִׁית. הַלֵּךְ לְדַרְכּוֹ.

מְצֵא אֶת רַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר לֹו, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ רַבִּי אַבְהוּ, שְׂאָטְעַם מְאֹתָהּ הַמְּתִיקוֹת שֶׁל הַדְּבָשׁ שְׂמֻצִית מְגִזִּירַת קְדוּשִׁים עֲלִיוֹנִים. אָמַר לֹו, חֲרִיּוֹת דְּקַל שְׂאִין בְּהֵן פְּרוֹת וּסְבִיַּאת הַדְּבָשׁ אִין מְתִישְׁבִים יַחַד. וְאַף עַל פִּי כֵּן לִמַּד אוֹתוֹ.

בְּכַה רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, נְדִירְתִי עֲלִי, שְׂעַד שְׂאֵלְמַד לְפָנֵי כְּעֲלִי הַמְּשֻׁנָּה הָעֲלִיוֹנָה, לֹא אֲשַׁב כְּאַן. יֵשֵׁב שְׁם שְׁתִּים עֶשְׂרֵה שְׁנִים. כְּשָׁבָא, קְרָאוּ לֹו רַבִּי חֲזִיָּא הַגְּדוֹל. אָמַר רַבִּי יַצְחָק, הָאֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא, אוֹתוֹ שְׂהוּא גְּנוּז. זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים צו) אֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׂמַחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת. ר' פִּנְחָס פָּתַח בְּהַאי קָרָא (שה"ש ג יא) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, חֲזַרְנוּ עַל הַתּוֹרָה כּוֹלָא, וְלֹא אֲשַׁכְּחֵן עֲטָרָה דְּעֵבֶדְתָּ בַּת שֶׁבַע לְשֹׁלְמֹה. כְּעַן אֵיתָ לְמִימֵר, הַאי דְּאָמַר רַבִּי יִצְחָק מֵאֵי צְאִינָה וּרְאִינָה, הֲוֵה לִיהַ לְמִיכְתָּב בָּאוּ וּרְאוּ. מֵאֵי צְאִינָה.

אָרְאָ אָמַר רַבִּי יִצְחָק, פְּסוּקָא דָא, דְּאִתְקַרֵי עַל אֵינוֹן זַכָּאִין דְּנִפְקוּ מִן עֲלְמָא דִּין, וְאִתְקַבְּרוּ בְּאַרְעָא קַדִּישָׁא דִּישְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזַר, וְדִנְפַקְתָּ נִשְׁמַתְהוֹן תַּמָּן. וְעִתִּידָה בַּת קוֹל לְאַתְעָרָא בְּכָל צִיּוֹנָא וְצִיּוֹנָא דְּבִתֵּי קַבְרֵי, וְאָמְרָה צְאִינָה וּרְאִינָה, פּוֹקוּ מִתַּחֲוֹת בְּלִיאֻתָא דְּעַפְרָא, וְאִיתְעַרוּ מִשְׁנַתְכוּן. בְּנוֹת צִיּוֹן: כְּמָה דְּאֵתָ אָמַר, (מ"ב כג יז) מָה הַצִּיּוֹן הִלְזוּ.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, זַכָּאִין אֲתוּן צְדִיקָא לְמַחְמֵי בְּזִיוּא יְקִירָא עֲלָאָה דְּמִלְפָּא קַדִּישָׁא, דְּשִׁלְמָא כּוֹלָא דִּילִיָּה. וּבְאִיזָה זְכוּתָא, בְּשִׁבִיל עֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ, בְּדִיל הֵהוּא כְּתָרָא, דְּאִכְתְּרוּ לִיהַ צְדִיקָא בְּמִלֵּי דְּאוּרִייתָא בְּעֲלְמָא דִּין. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, אָמוּ, וּמָהוּ אָמוּ. וְאִיזָהוּ אִם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵלּוּ צְדִיקִים שֶׁהֵם אִם הִידוּעָה לֹא.

בְּיוֹם חֲתוּנָתוֹ, חֲתָנוּת דָּא מִמָּאן הוּא. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מֵהֵהוּא אִם, חֲתוּנָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ אוֹם שֶׁלוֹ. מָהוּ חֲתוּנָתוֹ בְּיוֹמָא דְּכִשְׁרֵן לְמַעַבְדַּ פִּיקוּדֵי אוּרִייתָא, דֵּהוּא חֲדוּתָא דְּצְדִיקָא. וְאִימְתֵי פִּשְׁרֵן. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִתְּלִיסַר שְׁנִין וְלַעֲיָלָא, דֵּההוּא יוֹמָא חוֹבְתָא עַל צְדִיקָא לְמִיעַבְדַּ חֲדוּתָא דְּלָבָא, פְּיוּמָא דְּסָלִיק לְחוּפָּה. וּבְגִין הֵהוּא זְכוּתָא, עֵתִיד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְעָרָא לְהוּ וְלַעֲבָרָא כְּרוּזָא

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת (בראשית א). רַבִּי פִּנְחָס פָּתַח בְּפִסּוּק הַזֶּה (שיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה בַּעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה וְלֹא מְצָאנוּ עֲטָרָה שְׁעֵטְרָה בַּת שֶׁבַע לְשֹׁלְמֹה. כְּעַת יֵשׁ לֹמַר, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק מָה זֶה צְאִינָה וּרְאִינָה, הִיָּה לֹא לְכַתֵּב בָּאוּ וּרְאוּ, מָה זֶה צְאִינָה? אָרְאָ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפִּסּוּק הַזֶּה שְׁנִקְרָא עַל אוֹתָם הַצְּדִיקִים שֶׁיֵּצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִקְבְּרוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזַר, וְשִׁיזָּאָה נִשְׁמַתָּם שָׁם. וְעִתִּידָה בַּת קוֹל לְהַעִיר בְּכָל צִיּוֹן וְצִיּוֹן שֶׁל בֵּית הַקְּבֻרוֹת, וְאוּמְרַת: צְאִינָה וּרְאִינָה, צְאוּ מִתַּחַת רַקְבּוֹנוֹת הָעֶפֶר וְהִתְעוֹרְרוּ מִשְׁנַתְכֶם. בְּנוֹת צִיּוֹן - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב' כג) מָה הַצִּיּוֹן הִלְזוּ. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, זַכָּאִים אַתֶּם הַצְּדִיקִים לְרֵאוֹת אֵת זִיו הַכְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהַשְּׁלוֹם כָּלוּ שְׁלוֹ, וּבְאִיזוֹ זְכוּת? בְּשִׁבִיל הָעֲטָרָה שְׁעֵטְרָה לֹא אָמוּ, בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ הַכְּתָר שֶׁהַכְּתִירוּ אוֹתוֹ הַצְּדִיקִים בְּדַבְרֵי תוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, אָמוּ, וּמָהוּ? אָמוּ, וְאִיזָהוּ אִם שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אֵלּוּ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם אִמָּה הִידוּעָה לֹא.

בְּיוֹם חֲתָנוּתוֹ - חֲתָנוּת הַזֶּה מִמֵּי הִיא? אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מֵהָאִם הֵהוּא, חֲתָנוּת שֶׁל אוֹתוֹ הָאִם שֶׁלוֹ. מָהוּ חֲתָנוּתוֹ? בְּיוֹם שֶׁהַכְּשֵׁרוֹ לַעֲשׂוֹת אֵת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא שִׁמְחַת הַצְּדִיקִים. וְאִימְתֵי הַכְּשֵׁרוֹ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁלֵשׁ עֲשָׂרֵה שָׁנִים וּמַעֲלָה, שְׁאוֹתוֹ הַיּוֹם חוֹבָה עַל הַצְּדִיקִים לַעֲשׂוֹת שִׁמְחַת הַלֵּב פְּיוֹם שְׁעוּלָה לְחַפָּה, וּמִשׁוּם אוֹתָהּ הַזְּכוּת עֵתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר אוֹתָם